

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Za inzerate se plačilo od enostopne petkovice na enkrat 24 vin, ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 16 vin. Za večkratne oglašne primeren popust. V oddelku "Mali razpisniki" stane beseda 5 vin. Piske in zabavke vsakega petkovca 24 vin, izjave in Poslano 36 vin. — Inzerati se sprejemajo do tovrsta popoldne. — Neprilike reklamacije so pošiljati preko.

Državní zbor.

Trečje je, da ščitijo poslanci uboge ljudstvo pred onimi uradniki, ki ne poznajo ne meje ne načina svojega občevarjanja ravne znajrevnejšim ljudstvom. Ne govorimo splošno, toda nihče nam pač ne bo oporekal, da se zraven dobrih in ljudomilih uradnikov nahajajo tudi surovi in nedelavni. Spoštujemo uradništvo, ampak proti izrastkom uradništva je treba nastopiti ne samo v interesu ljudstva, ampak tudi v interesu uradništva samega. Med vojsko se je veliko grešilo v tem oziru, in sicer od časa, ko so začeli zapirati po nedolžnem naše ljudi, do danes, ko še neprijazno občevarjanje ni izginilo iz sleherne uradniške sobe. Glede občevarjanja

Delovanju slovenskih poslancev želimo najbolj-
šega uspeha!

Boljši časi za katoličane v Rusiji.

Naravnost zgodovinske važnosti za katoliško cerkev v Rusiji je bivanje lvovskega nadškofa grofa Szeptykega v Rusiji, katerega so Rusi svoj čas spravili iz Lvova v pregnanstvo v Rusijo in kateremu je sedanja začasna ruska vlada dovolila, da se sme zopet vrniti v Lvov. Nadškof Szeptycki je sedaj toliko okrevaj, da je mogel dne 11. maja odpotovati v spremstvu nekaterih istokotaj iz Galicije odgnanih katoliških duhovnikov iz Petrograda v Kijev, kjer se je vršila katoliška cerkvena slovesnost, kakoršnjih je bilo dosedaj le malo v Rusiji. V katoliški škofjski cerkvi v Kijevu je namreč nadškof Szeptycki posvetil ruskega pravoslavnega duhovnika Fjodoriva, kojega starši so bili svojčas od ruske vlade prisiljeni se odpovedati katoliški cerkvi, za novega katoliškega škofa vseh z Rimom združenih Ukrajincev, živečih v Rusiji in na zasedenem ozemlju. Po večdesetletnem

Vojni spomini.

(Konze.)

Iz trdnjave smo prijezdili proti večeru v požgano, za nočišče določeno selo Darowice. Pri vstopu v to selo se začenjajo oni vojni spomini, katere sem opisoval že v zimi leta 1915 v Karpatih. Objavil sem jih v „Slov. Gospodarju“ istega leta pod naslovom: „Voljeja dolina.“ Bili so to časi vojske, kolere in fa-

Kofuta

(Januš Golob.)

črtal in orisal, jih tokrat izpuščam, da bi mi ne bi kdo očital, da udriham po že davno omlačeni sislji. Nadaljeval bom z umikom po tretji bitki, ki se je začel za Volčjo dolino.

Vsak se boji in ogne vojaka, le ženske, oziroma dame ne. Tokrat je sedelo po kupejih nesteto otrok in dam, le častnikov nič. Kaj mi je pomagala vsa do grla kipeča nevolja, ostal sem stoje na hodniku. Če bi glasno zmerjal, bi me se kvečjemu zaprli. Boljše je stati na hodniku železniškega voza, nego prekuhavati v luknji opravičeno jezo.

„Se peljete zopet na kak nabor vojakov pobirat?“

Jaz sem mu samo z glavo pokinil, da bi se ga

zatiranju je bil ta dan za katoliške Ukrajince dan veselja in novih upov na boljšo bodočnost.

Iz Kijeva je nadškof Szeptycki odpotoval proti Ternopolu, da se osebno prepriča o stanju rusinskih katoliških župnij v onem ozemlju, katerega so Rusi zasedli. V Sitomiru se je posrečilo njegovemu prizadevanju, da je začasna ruska vlada imenovala posebno komisijo, ki bo preiskala vse slučaje, v katerih so ruski pravoslavni škofje in prejšnja ruska vlada s surovo silo prisilila na stotine katoliških Rusinov, da so se morali odpovedati katoliški cerkvi in prestopiti v pravoslavno cerkev, slučaje, ko je bilo več sto katoliških duhovnikov ali ubitih iz ničevih vzrokov, ali pa iztiranih v ječe in pregnanstvo. Zlasti kruto je razsajal ruski pravoslavni nadškof Evlogij v vzhodnem delu Galicije v okolici mesta Brody, kjer je moral vsak, kdor se ni prostovoljno odpovedal katoliški veri, zapustiti rodno grudo in bil pregnan v notranjost Rusije, ali pa vržen v ječo. Imenovani pravoslavni nadškof Evlogij je v vzhodni Galiciji kratkoma odstavil vse katoliške župnike in jih nadomestil s pravoslavni ter prepovedal v katoliških cerkvah vsako katoliško službo božjo.

Ker je sedanja ruska začasna vlada dovolila, da se smejo vrniti na svoje gališke in bukovinske katoliške župnije vsi odgnani katoliški duhovniki in da se smejo katoliški Rusini v verskem oziru svobodno gibati, je smelo trditi, da je nastopila za ruske katoličane nova, veselejša doba.

Smrt divjačini!

(Iz Savinjske doline.)

Kmetje se vedno pritožujemo radi škode, katero nam napravljajo divjačina, posebno zajec, vrana in fazani itd. Pa vse naše pritožbe in prošnje so glas vpijočega v puščavi.

Glejte! Pisec teh vrstic je nedavno videl sadonosnik stare vdove. 20 jabolčnih dreves, ki so bila pred 4 leti vsajena od njenega sina, ki pa je sedaj pri vojaki, so od zajca tako oglodane, da se bodo gotovo vsa posušila. Kolika je škoda! Ako računamo 1 komad 10 K, zneso to 200 K. A močno, mlado in zdravo drevo je samo vredno 200 K. Pa koliko je takih slučajev, ki ne pridejo v javnost. Gotovo je, da divjačina desetkrat toliko škode napravi, kakor zneso lovska najemina. Sadjarji pa izgubijo vse veselje do sadjarstva. Zajec pa naredi tudi na polju prav veliko škode in ravnotako tudi vrana, posebno pri turšici. Spomladi, ko rastlina iz zemlje prileze in jeseni pa zopet ko storže obira. Marsikateri kmet je več mernikov manj pridelal, ker mu je divjačina odnesla in oguli. Pa tudi mala piščeta niso pred vrano varna. Ravno kar mi je eden od sosedov toževal, da mu je vrana že šest piščet odnesla, enega celo pred njegovimi očmi.

Nekdaj je bila postava, da si je moral vsak posestnik svojo zemljišče sam ograditi, ako je hotel, da mu tuja živina ni delala škode. Pa to je bilo pod absolutistično graščinsko vlado, ker takrat so kovali postave večinoma graščaki. In ravno ta lovski zakon ima značaj iz istih časov. Zato prosimo vse kmetijske poslance, naj lovski zakon spremenijo, da se bo smela vsa škodljiva divjačina in tudi zajec prosto pobijati, ali pa da bo moral najemnik lova škodo povrniti, katero divjačina povzroči. Kmet ima jeseni toliko nujnega dela, da mu tudi pri najboljši volji ni

tem hitreje odkrižal. Orjak pa se ni pustil kar tako odpihniti kot sitna muha, ampak je bahavo ponosno nadaljeval:

„Ne zamerite! Jaz že službujem nekaj let pri železnici in poznam vsakega potnika na prvi pogled celo po njegovem poklicu. Vam se pozna že na kilometer, da ste vojaški zdravnik. Očala, obraz in roke, to vse vas izdaja že od daleč kot doktorja.“

Meni je prijala ta vrzel zmote v spoznavanju človeštva, zato sem pustil možaka na napačnem tiru brez pojasnila. Razgovor o spoznavanju poklica koj na prvi pogled sva morala prekiniti, ker smo se bližali prvi postaji. Sprevednik je izstopil in se postavil k vlaku. Imel sem priliko, da sem se divil njegovi doslej še neopazeni vrlini. Ni čuda, da je ta Goljat po rasti in brkah trobil v svet z nadčloveškim glasom. Začel je ime: Puntigam preklicavati prva dva zloga nizkega glasu, zadnjega pa je tako visoko potegnil, da je poluknilo vse skozi okna: Zakaj neki je ta ded tako grozno vpil. Moj prijatelj je vpil in klical naprej svoj:

„Punti—gam!“

Menda so ga slišali v Gradec na kolodvor. Ko se je po svoji lastni volji zadosti nakričal, je še brizgal na svetlo piščalko, dokler ni trompetnil vlakovodja in smo se pomaknili naprej.

Mož se mi je samoposebi umevno ponovno pridružil. Pustil je prejšnji razgovor o raznih poklicih in se je zagnal, kamor sili danes vse, še ženske, na vojno polje. Ded bi me bil skoraj užalil, koj pri začetku razmotrivanja o vojni. Očivil me je z za vsakega vojaka najbolj občutljivo gorjačo, češ:

„Vi ste gotovo, odkar ste v vojaški službi, vedno od zadaj v zaledju. To vam čitam jaz iz obraza in sploh iz vsega obnašanja.“

Ta debeli omok krivo nagle sodbe sem pogoltnil s težavo, a šlo je, premagal sem se in pokorno

mogoče dreves namazati ali oviti ter vse storiti, kar se sedaj zahteva od njega, posebno sedaj, ko delavci tako primanjkuje. Graščaki in drugi bogataši, ki imajo svoje plačane vrtnarje, lahko obvarujejo svoje drevje pred glodalci. Sicer pa so graščaki navadno tudi lovski najemniki. Gosposkim lovcom pa svetujemo, naj si sami domače zajce (kunce) redijo, če jim že zajče meso res tako diši. V našem kraju je ta reja precej razširjena. Na mesto lovske zabave naj si pa kak drug „špas“ izmislijo, s katerim ne bodo kmata oškodovali.

(Opomba uredništva: Sklepanje lovskih zakonov spada v deželni zbor. Malo upanja je, da bodo deželni zbori kmalu sklicani.)

Navodilo za zatiranje peronospore in grozdne plesnobe.

Kljub temu, da se vsako leto poučuje, kako se zatira peronospora in oidij, zdi se vendar potrebno, vnovič pisati o tem, ker je zopet mnogo škroplilcev moralo iti k vojakom in se rabijo za to delo ljudje, ki mu niso popolnoma kos — dostikrat ženske — in poslednjič tudi za to, ker pridejo v poštev nova zatiralna sredstva.

Za zatiranje peronospore razdeljuje Zveza gospodarskih zadrug v Gradcu (Bismarckplatz 3) potom okrajnih zastopov in občin posameznim vinogradnikom bakreno galico in „bosnapasto.“

Opozarja se, da ima Zveza teh sredstev dovolj na razpolago. Od vinogradnikov je tedaj odvisno, da se vrši zatiranje pravočasno in temeljito. Pri tem se opozarja na sledeče:

Škropi se naj, bodisi z galico ali bosnapasto, prvokrat pred cvetom, ko se prikažejo vsi grozdni zarodki, kar se dogaja koncem maja ali začetkom junija, drugokrat pa neposredno po cvetu. Ako vsled deževnega in hladnega vremena trta dalje časa ne ocvete, se lahko v drugokrat škropi tudi med cvetom, ne da bi to škodilo nežnim grozdnim zarodkom. Tretjekrat se škropi 14 dni pozneje in še ponovno le v slučaju, ako vlažno toplo vreme pospešuje razvoj peronospore.

Za prvo škropljenje v legah, kjer se peronospora po redko pojavlja, se vzame 1% na (1 kg galice na 100 l vode), kjer je mnogo peronospore, 1% na galično-apnena zmes (1% kg galice na 100 l vode); za drugo škropljenje se rabi 1% na do 2% na in za tretje in četrti škropljenje 1% na do 1% na galična zmes.

„Bosne“ se vzame za prvo škropljenje 1% (1% kg bosnapaste na 100 l vode) do 2% na raztopina, za drugo 2% na do 3% na, za tretje in četrti škropljenje 1% na 2% na raztopina. Opozarja se, da drži „Bosni“ pridjana žlica ½ kg in je vzeti za 1% na raztopino tri žlice in za 2% na štiri žlice „Bosne“ t. j. za 100 litrov 4 žlice, ali za polovnjak (300 l) 12 žlic „Bosnapaste.“

Prvo in drugo škropljenje pred cvetom in po cvetu je najvažnejše in se mora zelo natančno in vestno izvršiti. Ne samo listi, ampak tudi grozdni zarodki se morajo od vseh strani temeljito poskropiti. Tako močno škropiti, da bi tekočina z listja odtekala, bi bila potrata. Ako neposredno po škropljenju dežuje, se mora škropljenje ponoviti. Galična zmes,

posebno pa Bosna, se mora, predno se vzame iz kadij, temeljito premešati in tudi med škropljenjem se mora raztopina Bosne v brenti večkrat pretresti, da se bakrena raztopina ne vsede.

Orodje za škropljenje se po vsaki uporabi temeljito osuši. Nadomestne dele tega orodja in gumijeve cevi prodaja trdka Avgust Sattler, Gradec, Landhausgasse, dokler je kaj v zalogi.

Kdor ima galico in Bosno na razpolago, naj škropi prvokrat in drugokrat z galico in nadalje z Bosno.

Vsa druga za zatiranje peronospore priporočena sredstva se naj tako dolgo ne rabijo, dokler se ne na deželnih učilišnih temeljito ne preizkusijo in priporočijo.

Za zatiranje oidija razdeljuje Zveza žveplo in natriumtiosulfat (salojidin).

Žvepla se naj pred cvetom po škropljenju z galico ali Bosno. V drugič se žvepla po cvetu tudi takoj po škropljenju z galico ali Bosno in sicer ob toplem, čem vremenu brez vetra. Vsakokrat se naj tako žvepla, da se grozdje enakomerno potrosi. Preobilno žveplanje osmudi grozdje in je potrata žvepla. Ako se vse žveplo ne razkroji in pride z grozdem v stiskalnico in z močom v sode, nastane v novem vinu žveplanivodik in po gnilih jajcih smrdeč okus.

Pride za žveplanjem hladno, deževno vreme, nima žveplanje vspeha in je treba pri lepem vremenu zopet žveplati.

Ako se oidij kljub žveplanju pojavi, potrosijo se vnovič bolane in sosedne trte.

Natriumtiosulfat, podžveplenokisli natron, tudi salojidin sol imenovan, je dobro učinkujoče sredstvo zoper oidij pri prvem in drugem škropljenju, ako se pomeša z galico ali Bosno — v 1 hl raztopine pride ½ kg salojidina. Ako se raztopina pravilno pripravi in se ž njo listi, posebno pa grozdni zarodki od vseh strani temeljito poskropijo, zatire se peronospora in oidij, torej obe bolezni hkrati. Če se po drugem in po tretjem škropljenju vendar še pojavi oidij, se bolano grozdje in grozde bližnjih trt z enako raztopino vnovič zadostno poskropi.

Galično-apnena zmes in raztopina Bosne se pripravi kakor za zatiranje peronospore, samo da se doda na 1 hl raztopine ½ kg več mastnega apna, da se vežejo soli, ki so v natriumtiosulfatu. Salojidin se dene v košarico iz vrbovih šibic in se ponovno pomaka v raztopino, da se sol popolnoma raztopi. Zgotovljena zmes galice in natriumtiosulfata ali Bosne in natriumtiosulfata se temeljito premeša. Da se prepričamo, če je raztopina pravilno pripravljena, pomočimo v njo kosček fenolftalein-papirja, ki mora lepo pordečiti. Prekislata tekočina bi osmudila nežne dele trte.

Naše žrtve za domovino.

Od Sv. Petra niže Maričera se nam poroča: Dne 22. maja t. l. smo dobili od četovodja Dunsta pri 12. poljski stotnji 47. pešpolka pretresujočo poročilo, da je dne 18. maja ponoči na poljski straži padel od izdajalske granate v trebuh zalet, Konrad Kreml, sin Matevža Kreml, posestnika v Nebovi. Imenovani ima vsi štiri sinove pri vojaki. Najstarejši sin Anton je v ruskem vjetništvu že od leta 1914, odkoder se je dopisnico zglasil še le pro-

„Wern—dorf! Tri minute!“

Vlak je pridrdral na postajo ob 7. uri zjutraj. V mesecu aprilu zadosti zgoda. Na postajnem splotju so bile še polke, ki so na starih, pritličnih postajah prikrojene kar iz celih desk, vse zaprte. Pod srednjim oknom je stala klop. Na tej klopi je ravno tedaj, ko smo privozili na postajo, sedel človek moškega spola, kakoršni se rodijo in rastejo le visoko v hribih. Bil je namreč trep ali teleban, debesedno vzeto. Glavo je imel debelo kot svinjski pišker, prav neumno izbuljene oči, široka usta in pod vratom dva krofa precejšnje velikosti in teže. Tako približno ustvarjen je sedel tamkaj na klopi, držal z obema rokama časnik, kadil viržinko in ne meneč se za prihod vlaka, je budal navidezno zatopljen v počrgotani papir. Ker je moj sprevednik trobil preveč glasno svoj „Werndorf!“, se je nekdo zbudil v zapolkani postaji. Dobro sem videl, kako se je polka srednjega okna v toliko odprla, da je vzbujenec lahko poskrlil postrani skozi odprtino. Od tega komaj iz postelje vstalega radovedneža, ki ga še tedaj nisem mogel presoditi po spolu, je bilo videti samo njegov ogromni nos, ki je molal na dolgo skozi polkino vrzel v hladno aprilsko jutro.

Ta nos izvanredne dolžine je vzbudil ter potegnil nase pozornost vseh gledalcev iz vlaka. Vse je zastrmelo v to človeško bitje, ki polukava vlak z nosom, ne z — očmi. S tem pa, da je dolgonosa oseba odrinila nekoliko zaprti polko, je zadela ob debelo butico že omenjenega terebana, ki je sedel na klopi pod oknom, zijal v časopis ter pihal viržinko. Debeloglavec se ni niti ozrl, kdo ga kraspa z desko po glavi, ampak hladnokrvno je zamahnil z bučo nazaj in zaprl polko. A ta ubogi, v aprilsko hladno jutro štrleči nos se ni utegnil pravočasno umakniti pri zamahu z debeloglavčevno glavo. Običal je čez polovico med obema polkama.

(Konec prih.)

pokinil. Prijatelj je prezirljivo smehljaje se prekrižal na prsih roke, si pogladil po dolgosti mustače in me meril kot bi namerjal reči: Takega zajca, kot si ti, sem ravno rabil. Tebi bom že povedal, kaj da je vojna! Res, mož je zamahnil mogočno z desnico po zraku ter čeljustnil krohotaže:

„Ha—ha—ha! Jaz vam pa vem, kaj je vojska. Pri moji duši! Ze eno celo leto vozim z vlakom proti Trstu. Joj! Tamkaj, mislim v Trstu, vam slišimo kane in strojnice. Se pobjiskavati se vidi, kadar poka ta prokleti Lah. Ha! Tako veste, tepel in ruval se še nisem z nobenim sovražnikom, ne z Rusom ne s Taljanom. Na, saj veste, da sem pri železnici neobhodno potreben. Za to nevarno vožnjo od Dunaja do Trsta vam ni vsakdo.“

Tu je zopet prekinil, ker smo se ustavili že na drugi postaji: Abtissendorf. Po končanem preklicavanju in žvižganju na piščal je stal brkač zopet tik mene. Moral mu je med vpitjem in fučkanjem odfrčati konec prejšnjega razgovora, ker se je spustil na vojni čisto nasprotno plat z vprašanjem:

„Kedaj bo pa mir?“

V odgovor sem malomarno skomizgnil z ramami. To moje dvorezno mnenje družabnika ni nič kaj zadovoljilo. Začel je kleti kugo, vojsko in lakoto, da je še bilo mene resno strah. Če bi bil on cesar, bi še danes sklenil mir. Samoposebi umevno, da bi pobasal Rumunijo, Srbijo in Rusko Poljsko v svoj žep. Hudič potegni do dna pekla to vojno, saj je ima že vsakdo dovolj. Letos mora zavladati mir tako gotovo kot je amen na koncu očenaša! Dospel do te glavne mirovne točke, se je vlak ustavil in konduktar je oznanjal na vso sapo:

„Wern—dorf! Wern—dorf!“

Werndorf je prav majhna in nezatna postaja. Tokrat ni vstopil niti izstopil ne jeden človek. Moj drug je tulil kljub ničevemu prometu: